

канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти / С. М. Дубяга / НПУ ім. М. П. Драгоманова. – К., 2008. – 207 с.

УДК 373.3:37.016:745/749:004(043.2)

Тягур В.М.,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту
Мукачівського державного університету,
заступник директора з навчальної роботи
гуманітарно-педагогічного фахового коледжу
Мукачівського державного університету
Петьовка А.В.,
здобувач вищої освіти спеціальності 013 «Початкова освіта»
ОС «Магістр»
Мукачівський державний університет

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ВИКОРИСТАННЯ ВЧИТЕЛЯМИ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Трудове навчання як учбовий предмет відіграє важливу роль у формуванні особистості учня, розвитку його здібностей і обдарувань, наукового світогляду. Сучасна система поширення інформації визначає основні завдання, які стоять перед освітою. Ці завдання чітко окреслені державною Національною програмою «Освіта» («Україна XXI ст.»), Концепцією загальної середньої освіти щодо відходу від застарілих цілей – засвоєння, запам'ятовування, відтворення, до формування в учнів сучасних компетентностей: навичок, способів опрацювання, структурування, аналізу, систематизації, критичного сприймання інформації та вироблення власної точки зору, громадянської позиції. Оновлення освіти характеризується інтенсивним розвитком інноваційних процесів. Істотною особливістю цієї тенденції початкової освіти є реальна варіативність, пошук ефективних сучасних технологій навчання, зокрема і на уроках трудового навчання. Очевидно, що і надалі ці тенденції зберігатимуться і удосконалюватимуться, адже це невід'ємна ознака її демократизації та гуманізації.

Проблемі забезпечення використання сучасних технологій присвячено чимало досліджень. Так, елементи технології інтерактивного навчання можемо знайти в працях В.Сухомлинського, в творчості вчителів-новаторів (Ш.Амонашвілі, Є.Льїна, С.Лисенкової, В.Шаталова). Теоретичні та практичні аспекти технології інтерактивного навчання на Україні розроблені д.пед.н., проф. Оленою Пометун. Євген Голант ще в 60-х рр. XX ст. виділив активну і пасивну моделі навчання. Технологію проблемного навчання досліджували А.Алексюк, І.Лернер, М.Скаткін, А.Матюшкін, М.Махмутов, В.Оконь та Дж.Дьюї. Технологія проектного навчання вперше опрацьована американським філософом і педагогом Джоном Дьюї, також його послідовником і учнем Вільямом Херд Кілпатріком. Технології розвивального навчання – В.В.Давидов та Д.Б.Ельконін та ін.

Якщо виходити з сучасної парадигми навчального процесу, то згідно з нею найважливіше – це розширення політехнічного світогляду учнів і розвиток їхніх творчих здібностей на основі взаємозв'язку трудового навчання з основами наук; активне ознайомлення з масовими професіями, виховання потреби у праці та оволодіння певною професією; ознайомлення учнів з основами ринкової економіки, різними формами господарської діяльності. З огляду на це, урок має бути спільним пошуком істини вчителя та учня, де учень - головна особа уроку, де немає атмосфери бездуховності, де школярі не просто засвоюють основні знання, а включаються у творчий процес пізнання. Це вимагає від учителя творчого підходу до організації навчального процесу, особливо у виборі методичних прийомів і засобів, формі уроку, підборі наочного, роздаткового матеріалу .

Перш за все необхідно охарактеризувати сутність самого поняття «навчальна технологія». Тож, «технологія» – слово грецького походження, яке в оригіналі означає «знання про майстерність». Педагогічна технологія – це така побудова діяльності педагога, де всі дії, які входять до неї, мають певну послідовність і цілісність, а виконання передбачає досягнення необхідного результату та має прогнозований характер [1]. Таким чином, існує низка сучасних технологій, які вчитель використовує на уроках трудового навчання. Це такі як технологія інноваційного навчання, інтерактивного, інформаційно-комунікаційні технології, технологія ситуативного навчання, проблемного, програмованого, особистісно-орієнтованого тощо. Розглянемо декілька з них.

Сутність використання технології інноваційного навчання на уроках трудового навчання полягає в тому, що це навчання, спрямоване на розвиток здібностей учнів щодо спільної діяльності в нових ситуаціях. Інноваційне навчання спрямоване не навчальний предмет і виклад учневі певної суми знань, а перш за все, на розвиток особистості учня. Основу змісту інноваційного навчання складає досвід. Знання як такі в інноваційному навчанні перебувають на другому плані. Їх значення полягає не у змісті навчального предмету, а в учневі, який відкриває для себе це значення і потім співвідносить його зі змістом.

Викладання трудового навчання як навчального предмета також має спиратися на досвід учнів, на знання, взяті з життя суспільства. На перший план висувається вироблення в школярів певних навичок творчого сприйняття, а саме:

- індивідуальний розвиток особистості, розкриття її творчого потенціалу через реалізацію особистісно-орієнтованої парадигми навчання;
- розвиток критичного мислення, як засобу саморозвитку;
- оволодіння вміннями практичного використання нових інформаційно-комунікаційних технологій, інтернет технологій;
- розширення та систематизація знань про технології і технологічну діяльність як основний засіб перетворювальної діяльності людини [2].

Суть використання технології інтерактивного навчання полягає в тому, що навчання відбувається шляхом взаємодії всіх, хто навчається. Це співнавчання (колективне, кооперативне, навчання у співпраці), в якому і вчитель, і учень є суб'єктами навчання. Учитель виступає лише в ролі організатора процесу навчання, лідера групи учнів. Інтерактивні технології найбільше відповідають особистісно-зорієнтованому підходу до навчання. Особливістю інтерактивних методик є те, що вони є найбільш природними, створюють сприятливі умови для формування вмінь і навичок, дають можливість виявити свої інтелектуальні якості, дають змогу впливати не тільки на свідомість людини, а й на її почуття, емоції, вольові якості, тобто включають у процес навчання «цілісність людини» [4].

Сутність використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі трудового навчання, створює можливість для більш предметного ознайомлення школярів із технікою (в тому числі комп'ютерною) та її використанням у сучасному виробництві. Це сприяє розширенню в учнів кругозору, розвитку обізнаності в різних сферах людського життя, бачення проблем сучасного виробництва та життя. Творча людина не обмежується якимось одним видом діяльності, вона повинна бути компетентною в широкому колі питань. Використання інформаційних технологій у трудовому навчанні пов'язане з вирішенням низки дидактичних питань, спрямованих на глибоке засвоєння змісту навчального матеріалу, використання наочності, організацію творчої діяльності учнів, виховання учнів тощо. У сукупності добре організоване навчання й виховання безумовно, позитивно впливає на формування творчих здібностей школярів. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі трудового навчання дає можливість, впливати на мотиваційну сферу школяра, викликати інтерес у учнів, як за рахунок використання самого комп'ютера, так і можливостей сприйняття, перетворення та подачі інформації.

Технологія ситуативного навчання, що передбачає активну участь учнів у навчальному процесі. Це така форма навчальних занять, за якої учні, попередньо отримавши

знання з певної теми - «кейс», ведуть колективний пошук нових ідей, а також визначають оптимальні шляхи їх розв'язання. Мета цієї технології полягає в тому, що основний акцент робиться не на оволодінні готовими знаннями, а на їхньому самостійному здобутті. Результатом дослідження casestudy є не тільки отримані знання, а й навички пошукової, дослідницької, аналітичної діяльності, виховання професійно значущих якостей особистості. Найважливішою функцією вчителя при застосуванні цієї технології, є розробка моделі конкретної ситуації у всій її різноплановості, неоднозначності оцінки, наявності внутрішнього протиріччя. Ситуативна дія на інтерактивній основі передбачає, що за допомогою зорової, комунікативно- зорової спрямованості екранного образу можна створити візуальну та вербальну інтерактивність. Наприклад, під час вивчення теми «Орнамент та види орнаментів», можна використати фрагменти новин телеканалу ТСН про «Модний плагіат, або коловорот ідей у природі», що значно підвищить пізнавальну, творчу активність учнів, дасть їм можливість порівнювати, співставляти, робити узагальнення, розвивати творчу уяву, робити власні висновки [3].

Таким чином, використання сучасних технологій на уроках трудового навчання має надзвичайно велике та важливе значення. Особлива увага та роль належить вчителю, а саме тому як він використає дані технології на уроці, тобто за допомогою яких форм, методів, засобів та способів технології він розкриє сутність самої теми. «Трудове навчання» має на меті забезпечити підготовку учнів до свідомого самостійного і вільного вибору професії та трудової діяльності у різних сферах виробництва та домашньому господарюванні; дати учням загальні відомості про основи виробництва, сучасну техніку, технології, процеси управління, основні групи професій та вимоги професії до людини; залучити учнів до основних видів проектно-конструкторських і технологічних робіт; сформувані навички розв'язання творчих практичних задач.

Список використаних джерел

1. Дубяга С.М. Педагогічні технології в початковій школі: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів напряму підготовки «Початкова освіта» / Авт.-укл. С.М. Дубяга. – Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 160 с.
2. Інноваційні технології в професійній підготовці вчителя трудового навчання: проблеми теорії і практики. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (присвячена пам'яті академіка Д.О. Тхоржевського). 36. наукових праць. Вип.2/Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г.Короленка.–Полтава:ПДПУ,2007. 471 с.
3. Інформаційно-методичне забезпечення проектно-технологічної діяльності вчителя: Науково-методичний посібник / За ред. А.Д.Цимбалару, О.В.Онопрієнко.– Х.: Вид. група «Основа», 207.– 208 с. (Б-кажурн. «Управління школою»; Вип..6 (54).
4. Кравченко Т., Кобернік О. Використання інтерактивних методик на уроках трудового навчання.// Трудова підготовка в закладах освіти.– 2003.– No2– С.28- 31., –2003.– No 3.– С.9-12.

УДК 378:373.3.011.3-051:316.77:37(043.2)

Фенцик О.М.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту,
Мукачівський державний університет
Василяйко М.І.,
здобувач вищої освіти спеціальності 013 «Початкова освіта»,
ОС «Магістр»,
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Освітній процес не можна уявити без педагогічної комунікації – інтенсивних міжособистісних взаємодій, впливів, обміну інформацією. Комунікативна діяльність займає провідне місце в роботі компетентного вчителя, який має глибоко усвідомлювати місце і

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>